DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
10. Sınıf · Tarih · 9. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Türk-İslam Medeniyetinin Bilim, Eğitim ve Sanata Etkileri ile Türkistan'dan Türkiye'ye Ünite Değerlendirmesi

11-13. yüzyıllarda Avrupa ile Türk-İslam coğrafyasının bilim, eğitim ve sağlık anlayışlarını karşılaştırır. · Bilim, tasavvuf, mimari ve sanat faaliyetlerinin Anadolu'nun Türk ve Müslüman yurdu hâline gelmesindeki rolünü açıklar. · 1040-1299 arasındaki siyasi, askerî, idari ve ekonomik gelişmeleri bütüncül olarak değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Kilise denetimindeki Avrupa'nın aksine Türk-İslam şehirlerinde medrese, rasathane ve darüşşifalar gelişti.
- Horasan erenleri zaviyeleriyle, cami-medrese-kervansaray gibi eserler de kalıcı izleriyle Anadolu'yu Türk yurdu yaptı.
- 1040 Dandanakan kuruluş, 1071 Malazgirt yurt açan, 1176 Miryokefalon yurt tutan savaş olarak anılır.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki karşılaştırmaya göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

Orta Çağ Avrupası	Türk-İslam dünyası
Eğitim kilise ve manastır tekelinde	Medresede aklî ve naklî ilimler birlikte
Engizisyon farklı düşüneni cezalandırır	Vakıflarla parasız, burslu eğitim
Akıl hastaları dışlanır	Darüşşifalarda ücretsiz tedavi

(A) Türk-İslam dünyasında pozitif bilimler dinî ilimlerle birlikte okutulmuştur.
(B) Avrupa'da bilimsel düşünce dogmalarla sınırlandırılmıştır.
(C) Türk-İslam şehirlerinde sağlık hizmeti toplumsal bir görev sayılmıştır.
(D) Avrupa'da akıl hastaları için darüşşifalar yaygınlaşmıştır.

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Türk-İslam medeniyetiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Kırşehir'deki Cacabey Medresesi astronomi çalışmalarıyla öne çıkmıştır.	☐	☐
Medreselerdeki eğitim masrafları öğrencilerden alınan ücretle karşılanmıştır.	☐	☐
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası UNESCO Dünya Mirası listesindedir.	☐	☐
Avrupa, İslam bilimiyle yalnız ticaret yoluyla tanışmıştır.	☐	☐

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Artuklu sarayında çalışmış, otomatik makineleri anlattığı "Kitâbü'l-Hiyel" adlı eseriyle sibernetiğin öncülerinden sayılan bilgin aşağıdakilerden hangisidir?

(A) Ömer Hayyam
(B) Kaşgarlı Mahmud
(C) İbn Bîbî
(D) El-Cezerî

4 TABLOYU TAMAMLA

Tablodaki savaşların yıllarını ve tarihî önemlerini tamamlayınız.

Savaş	Yıl	Önemi
Dandanakan		Büyük Selçuklu Devleti kuruldu.
Pasinler	1048	
Malazgirt		
Miryokefalon	1176	

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki zaman şeridinde gösterilen I, II, III ve IV aralıklarından hangisinde Saltuklu, Mengücekli ve Danişmentli gibi ilk Türk beylikleri Anadolu'da kurulmaya başlamıştır?

Dandanakan · Pasinler · Malazgirt · Miryokefalon

(A) I (B) II (C) III (D) IV

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız. Kutudaki bir kavram kullanılmayacaktır.

ikta · divan · darüşşifa · skolastik · kündekârî

1. Orta Çağ Avrupası'nda bilgiyi kilise öğretisine bağlayan düşünce anlayışına _____ düşünce denir.
2. Hastalara parasız bakılan, aynı zamanda hekim yetiştirilen Selçuklu sağlık kurumlarına _____ denir.
3. Toprak gelirinin hizmet karşılığında devlet görevlilerine ve askerlere bırakılmasına _____ sistemi denir.
4. Çivi ve tutkal kullanmadan geometrik ahşap parçaları birbirine geçirme sanatına _____ denir.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki bilgi kartı aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

Gevher Nesibe Darüşşifası (Kayseri, 1206)

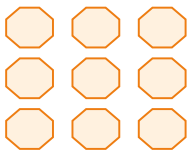
- Hastalar din, dil ayrımı gözetilmeden ücretsiz bakılır.
- Ruh hastaları su sesi ve musiki makamlarıyla tedavi edilir.
- Tıp medresesinde öğrenciler hasta başında yetişir.

(A) Darüşşifalarda yalnız Müslüman hastalar tedavi edilmiştir.
(B) Tıp eğitiminde uygulamaya önem verilmiştir.
(C) Tedavi masrafları hastalardan alınan ücretle karşılanmıştır.
(D) Ruh hastaları toplumdan uzak tutulmuştur.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

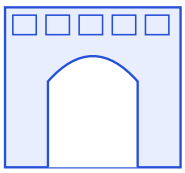
Görselde Selçuklu sanatından iki örnek I ve II ile gösterilmiştir. Bu sanat örnekleri hangi seçenekte doğru adlandırılmıştır?

I

çivisiz geçme ahşap

II

anıtsal yapı girişi

(A) I: Tezhip – II: Kümbet
(B) I: Kündekârî – II: Taç kapı
(C) I: Çini – II: Minber
(D) I: Hat – II: Kervansaray avlusu

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

"Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesinde savaş meydanlarındaki zaferler kadar gönüllerde ve şehirlerde kazanılan başarılar da etkili olmuştur." Bu yargıyı iki örnekle açıklayınız.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Ahi Evran'ın öncülüğünde kurulan Ahilik teşkilatının şehir hayatına katkıları arasında aşağıdakilerden hangisi yer alır?

(A) Toprak gelirlerinin askerlere dağıtılması
(B) Kaliteli üretimin ve meslek ahlakının korunması
(C) Medrese derslerinin belirlenmesi
(D) Sınır boylarında akınlar düzenlenmesi

11 SIRALAMA

Aşağıdaki gelişmeleri meydana geliş sırasına göre sıralayınız.

- [ ] Cacabey Medresesi'nin kurulması
- [ ] Miryokefalon Savaşı
- [ ] Gevher Nesibe Darüşşifası'nın kurulması
- [ ] Malazgirt Zaferi

12 EŞLEŞTİRME

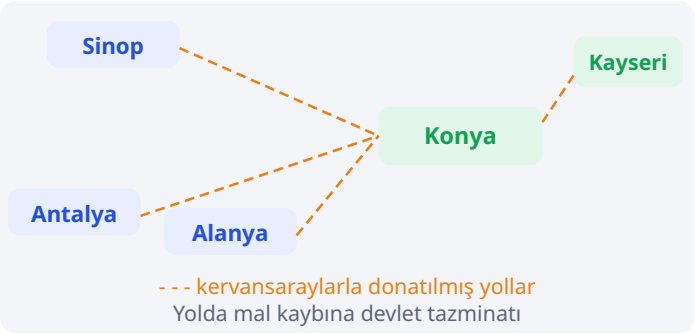
Soldaki kavramları sağdaki açıklamalarla eşleştiriniz.

- [ ] 1. Atabey
- [ ] 2. Ahilik
- [ ] 3. Narh
- [ ] 4. Zaviye

a) Esnaf ve zanaatkârların dayanışma teşkilatı
b) Dervişlerin konakladığı, yolcuya hizmet eden yapı
c) Malların satış fiyatının belirlenmesi
d) Melik unvanlı şehzadeyi yetiştiren devlet adamı

13 KISA CEVAP

Görseldeki şemaya göre Türkiye Selçuklularının liman fetihleri, kervansaraylar ve devlet tazminatı uygulamasıyla hangi amaçlara ulaşmak istediğini yazınız.

14 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görselde işleyişi verilen uygulamanın sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

Devlet, toprağın vergi gelirini tahsis eder
↓
İkta sahibi vergiyi toplar
↓
Gelirle atlı asker besler
↓
Savaşta askerleriyle orduya katılır

Toprağın mülkiyeti devlette kalır

(A) Devlet bütçesine yük olmadan sürekli hazır bir atlı birlik sağlanmıştır.
(B) Tarımsal üretimin sürekliliği sağlanmıştır.
(C) Vergi toplama işi kolaylaşmıştır.
(D) Toprağın mülkiyeti ikta sahibine geçmiştir.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.